

JAARVERSLAG

LANDELIJK CENTRUM

**COMMISSIE VAN TOEZICHT
ARRESTANTENZORG**

2024

CTA

oktober 2025

Inhoudsopgave

Hoofdstuk I	3
Over het landelijk centrum	
Hoofdstuk II	4
Thema's	
1. De jaarverslagen 2023 / bedrijfshulpverlening	4
2. Conferentie 25 jaar Toezicht Arrestantenzorg bij de politie	5
3. NPM	6
4. Zorg voor personen met verward gedrag	7
5. App	7
 Bijlage: overzicht besproken onderwerpen	 8

Vastgesteld op 1 oktober 2025

Landelijk Centrum Commissies van Toezicht Arrestantenzorg
Postbus 17107
2502 CC Den Haag

www.toezichtarrestantenzorg.nl
landelijk-centrum-cta@politie.nl

Sinds 2001 is in regelgeving vastgelegd dat er onafhankelijke commissies zijn die toezicht houden op de arrestantenzorg zoals deze door de politie wordt verleend, de Commissies van Toezicht Arrestantenzorg (CTA's). De komst van één nationale politie, vastgelegd in de Politiewet 2012, was aanleiding om een landelijk centrum voor de CTA's in te richten bestaande uit maximaal vier roulerende leden (voorzitters van de regionale CTA's) en een secretaris, hierna te noemen het LC. Dit is vastgelegd in de door de toenmalige Minister van Veiligheid en Justitie vastgestelde Regeling toezicht arrestantenzorg politie (Rtap). In artikel 6 Rtap is over het LC bepaald dat dit ten behoeve van de commissies handreikingen ontwikkelt met betrekking tot de kwaliteit en frequentie van het toezicht op de arrestantenzorg. Het LC rapporteert jaarlijks aan de korpschef over zijn activiteiten en bevindingen op het terrein van het toezicht op de arrestantenzorg.

De taken, de positie en de op te leveren producten van het LC zijn in 2013 nader uitgewerkt in het Startdocument Landelijk Centrum CTA, vastgesteld in juni 2013. In 2017 is dit document geëvalueerd, hetgeen heeft geleid tot de vaststelling van het document "Het Landelijk Centrum CTA 2017-2020". In dit laatste document is ten eerste teruggekeken op de eerste vier jaar LC en geconcludeerd dat de in 2013 gestelde doelen in 2017 in grote lijnen waren behaald. Vervolgens zijn doelstellingen bepaald voor de jaren 2017-2020. In 2021 heeft wederom een herijking plaatsgevonden, vastgelegd in "Het Landelijk Centrum CTA in 2013, 2017 en 2021 en later". Daarin is geconcludeerd dat de eerder vastgestelde taken nog steeds actueel zijn en dat er derhalve geen reden is hier wijzigingen in aan te brengen. Het handhaven van inhoudsvol overleg met de landelijk portefeuillehouder Arrestantentaken en CTA's is daarbij speerpunt. Hetzelfde geldt voor het bevorderen van de kwaliteit van inspecties en kennisniveau van de leden van de CTA's.

Om de door het LC verworven positie te handhaven van volwaardige gesprekspartner voor de CTA's, voor de landelijk portefeuillehouder arrestantentaken en de expertgroep arrestantentaken, als ook voor externe partners als het Ministerie van Justitie en Veiligheid en andere toezichthouders, moet er blijvend geïnvesteerd worden in de interne en externe relaties. Die investering houdt onder meer in dat het LC alert moet zijn op ontwikkelingen in de arrestantenzorg en in de wereld van toezichthouders.

In het kader van haar taak om de kwaliteit van het toezicht op arrestantenzorg te borgen, tracht het LC zorg te dragen voor de randvoorwaarden die nodig zijn om goed en gedegen toezicht te houden.

Zo worden blijvend met regelmaat landelijke bijeenkomsten georganiseerd, zowel met alleen voorzitters en secretarissen van de CTA's (twee keer per jaar vergadering), als met alle commissieleden en bij de arrestantenzorg betrokken politieambtenaren (eens per 1,5 jaar een conferentie) en gasten van ketenpartners. Daarmee wordt het delen van kennis en ervaring bevorderd.

Daarnaast wordt sinds 2021 jaarlijks een opleidingsdag georganiseerd voor personen die in het daaraan voorafgaande jaar lid zijn geworden van een CTA.

Tot slot wordt sinds 2018 gewerkt met een database waarin de bevindingen van de tien CTA's worden opgenomen, waardoor zowel de bevindingen per commissie beter inzichtelijk worden als een landelijk beeld van alle bevindingen ontstaat.

Bezetting van het LC vond vanaf 2018 plaats op basis van werving binnen de voorzitters van de CTA's. In 2024 was het LC bemenst door:

- de heer D.J. Schrijer (voorzitter CTA Rotterdam);
- mevrouw A.C. Bruinsma (voorzitter CTA Den Haag);
- mevrouw M.E. Laan (voorzitter CTA Noord-Holland);

- mevrouw S. Ganpat (voorzitter CTA Zeeland-West-Brabant) sinds 4 juli 2024 benoemd.

Het ambtelijk secretariaat werd bemenst door mevrouw W.M. Verhoeven-Beckers en mevrouw M. van der Werf.

Het LC vergaderde in 2024 zes keer. Daarnaast was er twee keer overleg met de portefeuillehouder Arrestantentaken, de heer S. van der Koot, plaatsvervangend politiechef Rotterdam.

Het LC organiseerde twee keer een overleg met de voorzitters en secretarissen van de tien regionale CTA's en twee keer een overleg met alleen de secretarissen.

Tot slot werd er op 8 november een opleidingsdag georganiseerd voor nieuwe CTA-leden. In bijlage 1 is een opsomming gegeven van de onderwerpen die in de overleggen met de portefeuillehouder en met de voorzitters zijn besproken. Hierna in dit verslag is een aantal onderwerpen uitgelicht.

HOOFDSTUK II

Thema's

1. De jaarverslagen CTA's 2023

Ten behoeve van voldoende context rondom dit onderwerp is het goed om een tijdspad te schetsen.

In jaar 1 voeren de CTA's inspecties uit. De bevindingen daaruit worden snel daarna (ook al tijdens de inspectie) gedeeld met de politie en uiterlijk ter vergadering van de CTA waarbij in bijna alle gevallen de teamchef arrestantentaken aanwezig is besproken. De verslagen die de leden maken van iedere inspectie worden door de secretarissen ingevoerd in een Excel-database.

Aan het begin van jaar 2 maken de CTA's een jaarverslag op over jaar 1, met gebruikmaking van de gegevens uit het excelbestand, dat ze meestal in maart/april met de politiechef of portefeuillehouder binnen de eenheid bespreken. Daarna worden de jaarverslagen naar het LC gezonden.

Eveneens in jaar 2 analyseert het LC deze jaarverslagen en voegt de Excel-bestanden uit de eenheden samen in een landelijk overzicht. Het LC bespreekt die analyse en dat overzicht met de landelijk portefeuillehouder en met de voorzitters van de CTA's, meestal in juni/juli. Aansluitend wordt een en ander formeel aangeboden aan de korpschef.

In jaar 3 doet het LC verslag van haar werkzaamheden in jaar 2 en dat betekent dat in dit jaarverslag verteld wordt wat de analyse van de resultaten van jaar 1 opleverde. Dat lijkt mosterd na de maaltijd maar alle bevindingen zijn dus eerder met de betrokken politieambtenaren besproken.

In 2024 heeft het LC derhalve de jaarverslagen van 2023 en de database over 2023 geanalyseerd en met de portefeuillehouder besproken.

Ook in 2023 is weer geconcludeerd dat de arrestantenzorg verricht door de politie over het algemeen blijkt te voldoen aan de eisen die daaraan gesteld mogen worden.

Er wordt op respectvolle en zorgvuldige wijze met de ingesloten omgegaan, hetgeen blijkt uit het positieve oordeel van de CTA's over de bejegening. Dat blijkt ook uit de vele gesprekken die gehouden zijn met arrestanten. Over de bejegening en behandeling in algemene zin zijn de arrestanten meestal positief. Wel maken zij soms opmerkingen over bijvoorbeeld de kwaliteit van het eten, de temperatuur, verveling of de wachttijd voordat er contact is met thuisfront of arts. In voorkomende gevallen gaan de CTA's ter plekke na of de zorg in dat specifieke geval afdoende is geweest. Mocht dat niet het geval blijken dan leidt dat tot opmerkingen en/of aanbevelingen.

Ook de voor de arrestantenzorg noodzakelijke voorzieningen zijn meestal van voldoende niveau.

Vermeldenswaard is ook dat de relatie tussen de CTA's en de politie goed is. Bij de inspecties worden goede en open gesprekken gevoerd tussen CTA-leden en arrestantenverzorger en elke CTA heeft een korte en prettige lijn naar de teamchef Arrestantentaken. Bevindingen en aanbevelingen worden serieus genomen, al blijft de opvolging nog wel aandacht vragen.

Desondanks zijn er tekortkomingen geconstateerd en aanbevelingen gedaan op diverse onderwerpen.

In 2023 is de bedrijfshulpverlening (net als voorgaande jaren) het onderwerp waarop de meeste tekortkomingen geconstateerd zijn. 8 CTA's maakten daar melding van. Het gaat om de aanwezigheid van (actuele) ontruimingsplannen, het houden van voldoende ontruimingsoefeningen en het evalueren daarvan. Gemiddeld was de score op dit onderdeel, na drie opeenvolgende jaren van verslechtering, in 2022 verbeterd maar nog niet voldoende. In 2023 stagneert de verbetering. Hierover hebben de CTA's vele gesprekken gevoerd, zowel op eenheidsniveau met de teamchefs arrestantentaken en de eenheidsleiding, als op landelijk niveau met de portefeuillehouder arrestantentaken.

Een tweetal andere onderwerpen waarop meerdere tekortkomingen zijn geconstateerd betreft de staat van cellen en ophoudkamers (zijn ze voldoende schoon en veilig, is de temperatuur goed, werkt de intercom) en voorts de medische zorg (gebruik medische checklist, staat van verbanddozen en bewaren/verstrekken medicijnen).

Opmerking verdient dat de CTA's ieder jaar een aantal thema's kiest waaraan bijzondere aandacht wordt geschonken bij de inspecties. In 2023 waren dat zorg voor personen met verward gedrag en bedrijfshulpverlening, m.n. (evaluatie van) ontruimingsoefeningen.

Dat de politie in de uitvoering van haar taak steeds meer te maken krijgt met personen met verward gedrag en psych(iatr)ische problematiek is inmiddels een algemeen bekend gegeven.

Het LC CTA heeft hierover in 2022 ook gesprekken gevoerd met mevrouw Karin Krukkert., toenmalig portefeuillehouder CTA. Samen werd besloten om in 2023 van beide zijden dit onderwerp tot bijzonder aandachtspunt te maken. De CTA's en de politie delen de zorg over deze problematiek. De politie is niet toegerust (en niet bedoeld) om de specifieke zorg te verlenen die deze mensen nodig hebben. In verschillende eenheden vindt enige vorm van training plaats maar nog steeds niet landelijk. Concrete gebreken in de zorg zijn echter niet geconstateerd, de politie blijkt op respectvolle en verantwoorde wijze met deze personen om te gaan. Wel stellen wij vast, dat deze problematiek naast risico's voor de politie ook onevenredig veel tijd kost.

Over BHV is hiervoor al iets gezegd. De twee andere onderwerpen gaven geen aanleiding tot bijzondere aanbevelingen.

2. Conferentie 25 jaar Toezicht Arrestantenzorg bij de politie

Op 14 juni 2024 vond de conferentie plaats voor alle leden van de CTA's en enkele gasten, met als thema '25 jaar Toezicht Arrestantenzorg bij de politie'.

Aanleiding voor deze conferentie was het volgende.

'25 jaar geleden, op 26 januari 1999, nam de Tweede Kamer de motie-Halsema aan. De minister werd verzocht 'zorg te dragen dat in elk van de politieregio's een commissie van toezicht voor de politiecellen wordt ingesteld, met vergelijkbare functies en bevoegdheden als die voor de penitentiaire inrichtingen'. In enkele politieregio's bestonden al commissies van toezicht politiecellen en de positieve ervaringen hiermee waren aanleiding om deze motie in te dienen. Vanaf 2001 was iedere politieregio verplicht om een 'commissie van toezicht politiecellen' in te stellen. Tijd om terug, maar zeker ook vooruit te kijken!'

Eerste spreker was Sander van de Koot, portefeuillehouder Arrestantentaken politie. Hij benadrukte het belang van 25 jaar Toezicht Arrestantenzorg in Nederland voor de politie, nu en naar de toekomst.

Vervolgens sprak Reinier van Zutphen, de Nationale ombudsman. Hij sprak over het perspectief van de arrestant door de ogen van de ombudsman.

Daarna vertelde Richard van Elmpst over de (on)mogelijkheden van goede zorg voor arrestanten met onbegrepen gedrag en het belang van het gezamenlijk persoonsgericht optreden tussen zorg en politie. De heer Van Elmpst is psychiater Spoedeisende Psychiatrie te Amsterdam. Hij wees erop dat gedwongen opname binnen de GGZ niet altijd een oplossing is, omdat niet alle problematiek dat rechtvaardigt.

In de middag waren er twee workshops. De ene ging over polarisatie in de samenleving en werd gegeven door Sidney Muteel, die werkzaam is als teamchef bij de politie. De andere workshop ging over 'Toezicht wetenschap en onze praktijk' met medewerking van Rolf Hoving die bijzonder hoogleraar en professor is en met medewerking van Anne-Marie Strooper en Marco van Pelt, beiden Teamchef Arrestantentaken. Bij de workshops vond een goede uitwisseling van ervaringen plaats.

3. NPM

Het Optioneel Protocol bij het VN-Verdrag tegen Foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (OPCAT) verplicht de landen die daarvoor getekend hebben tot het instellen van een National Preventive Mechanism (NPM) dat toezicht moet houden op alle vormen van insluiting (arrestantenzorg, detentie maar ook insluiting op medische gronden). Toen die verplichting werd ingevoerd bestonden in Nederland al diverse, al jaren functionerende, toezichthouders. Er is toen voor gekozen om geen separate nieuwe organisatie op te richten maar het NPM een samenwerkingsoverleg te laten zijn tussen de verschillende toezichthouders. De Inspectie J&V werd voorzitter.

In het jaarverslag van het LC CTA 2022 is geschetst dat er een heroverweging in gang gezet was over de inrichting van het NPM in Nederland. In 2024 is het NPM ondergebracht bij het College voor de Rechten van de Mens (hierna: College)

De taken van het NPM – toezicht houden op de naleving van een mensenrechtenverdrag – passen goed bij de bestaande wettelijke taken en werkzaamheden van het College. Ook heeft het College veel expertise op het gebied van toetsing van feitelijke casussen aan mensenrechten. Verder heeft het College al een nagenoeg volledig wettelijk mandaat dat benodigd is voor het NPM, waaronder het bezoeken van locaties, opvragen van de gewenste informatie en spreken van alle personen die het nodig acht voor het onderzoek. Ten slotte geniet het College de A-status conform de Paris Principles van de VN. Dit betekent dat het CRM aan alle overleggen over mensenrechten bij de VN mag deelnemen en het CRM voldoet aan de eisen van onafhankelijkheid die de VN stelt. Bij het College is inmiddels een lid met specifieke expertise op het terrein van het NPM aangesteld, de heer C. Bruinsma. Er wordt daarbij een team voor de ondersteuning van dit lid ingericht. Tevens zal de Wet CRM gewijzigd worden om de NPM-taak expliciet te benoemen.

In 2024 heeft het contact tussen voorzitter en secretaris van het LC met mevrouw A. van Eijndhoven, coördinator NPM bij het College zich voortgezet.

Mevrouw Van Eindhoven heeft een presentatie verzorgd over het NPM in het CTA-voorzittersoverleg van 3 december 2024 en heeft daarbij het volgende verteld.

In juni is de heer C. Bruinsma benoemd als Collegelid specifiek voor NPM. Er wordt gewerkt aan een meerjarenplan. Aan de hand van thema's wil men breed onderzoek gaan doen, waarbij scherp gekeken wordt naar de toegevoegde waarde in relatie tot het werk van andere toezichthouders (zoals de CTA's). In het voorjaar van 2024 is begonnen met een

eerste onderzoek naar isoleren, separeren en afzonderen, met name binnen TBS-klinieken en PPC's (zoals de Rooijse Wissel). Overwogen wordt om het thema "Onbegrepen gedrag" op te nemen in het meerjarenplan. De CTA's zijn uitdrukkelijk uitgenodigd om ideeën voor thema's aan te reiken, ook als die los staan van arrestantenzorg door de politie.

3. Zorg voor personen met verward gedrag

Evenals in 2023 was in 2024 de zorg voor personen met verward gedrag aandachtspunt voor de inspecties.

Geconstateerd is in 2023 dat met name in cellencomplexen er een toename is van verwarde personen. Arrestantenverzorgers doen wat ze kunnen binnen de beperkingen van hun opleiding, maar voelen zich niet altijd voldoende toegerust om de passende zorg te bieden. Dat geeft ook bij hen ongemak. In sommige gebieden kampt de politie daarbij met een krappe bezetting, lange aanrijtijden en het feit dat contacten met GGZ in avonden en weekenden lastig zijn.

De politie zoekt naar vormen van basale training om de arrestantenverzorgers enige handreikingen te bieden. Het is uiteraard niet de bedoeling en ook niet realistisch om hen een volledige toegespitste training te geven, dat is niet hun vak, noch hun opdracht en dat zou schijnveiligheid creëren.

Vanwege de ernst van de problematiek heeft de politie (aldus de portefeuillehouder op 12 juni 2023) bij GGD-GHOR de eis neergelegd dat er in voorkomende gevallen een arts komt. De discussie met hen wordt in alle openheid gevoerd. Belemmerend werkt het feit dat er geen landelijk mandaat ligt bij GGD-GHOR om voor alle instanties te spreken.

Overigens is het wel al lang zo dat op straat al gezocht wordt naar een oplossing om te voorkomen dat de betreffende persoon moet worden ingesloten. Er wordt direct contact gezocht met GGZ en eigen zorgomgeving, maar dat levert niet altijd een andere oplossing op dan insluiting.

De problematiek blijft te ingewikkeld om bij inspecties met een kwalificatie OK of niet OK te bestempelen, maar de CTA's bleven ook in 2024 en daarna hierover in gesprek met de teamchefs arrestantentaken.

4. App

Er is een App ontwikkeld ter professionalisering en vervanging van de papieren inspectieforumlieren. De app is begin 2025 in gebruik genomen. Door het invullen van deze app wordt automatisch een database gegenereerd met informatie over de gehouden inspecties.

Bijlage

Onderwerpen besproken in de overleggen met de portefeuillehouder arrestantentaken, gehouden op 24 juni en 11 november:

- Zorg voor personen met verward gedrag, de opleidingsvraag
- Procedure melding incidenten
- Zicht op locaties
- Zicht op meldingen incidenten aan IGJ (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd)
- Aanbestedingen: FMO/MAZ, Apothekersdiensten en verzorgingsartikelen
- Bedrijfshulpverlening
- Hulpmiddelen jegens ingeslotenen
- Personeelstekorten politie
- Rechtbanken: ontwikkeling digitale versus fysieke zittingen
- Gelijke behandeling
- Pas CTA leden ter legitimatie
- Effecten personeelstekorten DJI op arrestantenzorg politie
- Problematiek ophoudkamers basisteams
- App ter vervanging van papieren inspectieverslagen
- Werklastmeting

Onderwerpen besproken in de overleggen met voorzitters en secretarissen, gehouden op 4 juli en 3 december:

- Terugkoppeling gesprekken met de landelijk portefeuillehouder
- Analyse jaarverslagen en database en jaarverslag LC CTA 2023
- Bedrijfshulpverlening
- Rechtbanken: ontwikkeling digitale versus fysieke zittingen
- Zicht op locaties
- Zorg voor personen met verward gedrag
- Ontwikkelingen NPM
- Ontwikkeling app voor inspecties
- Terugblik conferentie 14 juni 2024
- Terugblik overleg portefeuillehouder met LC CTA
- Effecten personeelstekorten DJI op arrestantenzorg politie
- Gelijke behandeling
- Zicht op meldingen incidenten aan IGJ
- Aanbestedingen: FMO/MAZ, Apothekersdiensten en verzorgingsartikelen